מסורת הש"ס

ש"מ. מדלא חיישינן להכי דלא נמי הוה הכי שפיר זכי בעל בשובר שנכתב לשמה: ליתא לדשמואל. דאמר המוכר שטר חוב לחבירו וחזר המוכר הזה ומחלו מחול הוא אלא הלוה הלכך אם מכרה זו כתובתה בחייר דהיינו שטר חוב וחזרה ומחלתה לבעל בתשרי מחול ושפיר מריף בעל: בשטר כתובה יולא מתחת ידה. שמביאה לפניו דליכא למיחש לשמא מכרה בטובת הנאה שאילו מכרתה היתה מוסרת הכתובה ביד הלוקח: לשתי לתובות. שמא שני שטרי כתובה היו לה [ויש] לחוש שמא מסרה אחד ללוקח ובאה לחזור בה ומחול אל בעלה ומוסרת לו שובר המוקדם לשטרו של לוקח אלא ודאי ליתא לדשמואל ומתוך שביאה למחול שטר כתובה לבעלה עכשיו לא חיישינן לשמא כתבה ליתן בגיסן כו': ואביי אמר. מהכא לא תסייע לשמואל: תדע דלשתי כתובות לא חיישינן. הלכך ליכא למיחש לדלמא זבנתה בטובת הנאה: ועוד. לו נמי זבנתה בטובת הנאה אין לן למיחש לשמא כתבה לשובר בגיסן ולא קבלה עד תשרי דלא נמי הכי הוה כי מטא שובר לידיה בתשרי זוכה למפרע בו מזמן חתימתו ולא היה ממכרה שבתייס כלום ושובר מזמן הכתוב בו טורף ואביי לטעמיה כו': מתני' איגרות שום. שמעון ב"ד ככסי לוה למלוה בחובו: ואיגרות מזון. שקיבל עליו לזון את בת אשתו: מיאונין. קטנה יתומה שהגיאוה אמה ואחיה לדעתה יולאה ממנו במיאון ואינה צריכה גט אלא אומרת בפני שלשה לא אפשי בפלוני בעלי וכותבין לה ב"ד שטר שמיאנה בפניהם להיות לה עדות שמותרת ליגשת: שטרי ברורין. גמרא מפרש: הרי זה יחזיר. דליכא למיחש לשמא ממלך דהא ב"ד לא כתבום אלא בדבר מקויים ולפרעון נמי ליכא למיחש דבהני שטרות לא שייך בהו פרעון כדאמרינן לעיל (ל' סז:) ואפילו למ"ד שומא הדר, איהו דאפסיד אנפשיה: מלא בתפיסה או בדלוסקמא. שום שטר: או שמלא תכריך של שטרות. בכרך או באגודה וגמרא מפרש מאי תפיסה ודלוסקמא ותכריך ואגודה: הרי זה יחזיר. דדבר שיש בו סימן הוא כדמפרש בגמרא שהכלי סימן כשיאמרו הבעלים בכלי כך וכך מלאת אותם וכן תכריך ואגודה הרי זה יחזיר דדבר שיש בו סימן הוא כדמפרש בגמ': אחד הלוה משלשה. אם שלשה שטרות של לוה אחד הן שלוה משלשה בני אדם: יחזירם. מולאם: לוה. דודאי פרעם והחזירם לו ומידו נפלו שאם מידם נפלו מי קבלם למקום אחד: ואם שלשה לוים הם. שלוו מאדם אחד: יחזירם. המולאם: למלוה. שהדבר ידוע שממנו נפלו: מלא שטר בין שטרותיו ואין יודע מה טיבו. אלא אם הלוה הפקידו אצלו או המלוה או שמא מקלתו פרוע ומסרוהו לו להיות שלם ביניהם ושכח: יהא מונח. בידו ולא יחזיר לא זה ולא זה: ואם יש עמהן סמפון. מילי מילי קתני המולא בין שטרותיו שובר שנכתב על אחד משטרותיו: יעשה מה שבסמפון. והשטר בחזקת פרוע ואע"פ שהיה לשובר הזה להיות מונח ביד הלוה אמרינן האמינו הלוה ואומר מחר תנה לי, ושכח: גמ' זה ברור לו אחד. כשבוררין להן דייניו כותבין להן זה ברור לו את פלוני וזה ברור לו את פלוני שלא יוכלו לחזור בהן: דלשתכח בי דינא. מקויים בהגפק והשליח המביאו אומר ממנו נפל: חיישינן

שמע מינה איתא לדשמואל *דאמר שמואל *המוכר שטר חוב לחבירו וחזר ומחלו מחול ואפי' יורש מוחל אביו אמר אפילו תימא ליתיה לדשמואל הכא במאי עסקינן בשששטר כתובה יוצא מתחת ידה ורבא אמר אי משום שטר כתובה חיישינן לשתי כתובות ואביי אמר חדא-לשתי כתובות לא חיישינן ועוד שובר בזמנו מריה אביי לטעמיה דאמר *עדיו בחתומיו זכין לו: מתני' *מצא איגרות שום, ואיגרות מזון, שטרי חליצה ומיאונין ושטרי בירורין *וכל מעשה ב"ד הרי זה יחזיר. *מצא בחפיסה או בדלוסקמא *תכריך של שטרות או אגודה של שטרות הרי זה יחזיר, וכמה אגודה של שטרות? שלשה קשורין זה בזה. רשב"ג אומר: *אחד הלוה משלשה ללוה, שלשה הלוין מן האחד יחזיר למלוה. מצא שטר בין שטרותיו ואינו יודע מה טיבו יהא מונח עד שיבא אליהו; אם יש עמהן *סמפונות יעשה מה שבסמפונות: גמ' *מאי שטרי ברורין? הכא תרגמו שטרי טענתא רבי ירמיה אמר זה בורר לו אחד וזה בורר לו אחד: וכל מעשה ב"ד הרי זה יחזיר: *ההוא גיטא דאשתכח בי דינא דרב הונא דהוה כתיב ביה בשוירי מתא דעל רכיס נהרא אמר רב הונא חיישינן

ש"מ איתא לדשמואל. וא"ת וניחוש שמא מכרה במעמד שלשתן שאינה יכולה למחול כדמוכח פרק האיש מקדש (קדושין ל' מא: ותוס ד"ה כי) גבי התקדשי לי בשטר חוב או במלוה שיש לי ביד אחריס דקאמר במלוה בשטר במאי פליגי בדשמואל דאמר שמואל המוכר שטר חוב לחבירו וחזר ומחלו מחול ואיבעית אימא כ"ע אית להו דשמואל ובאשה שמכה דעתה פליגי כו' ובמלוה על פה פליגי בדרב הונא דאמר במעמד שלשתן קנה ולא מסיק כ"ע אית להו דרב הונא ובאשה שמכה דעתה פליגי כדאמר לעיל ש"מ דאינו יכול למחול וי"ל דליכא למיחש שמא מכרה במעמד שלשתן דאי ליכא עדים שמכרה הבעל והאשה יכפרו המכירה ואי איכא עדים בשיילינהו היכי הוה אם אומרים שנתרצה הבעל או שתק א"כ מודה שהשובר שקר ואם מודה שאמר כבר פרעתי לה א"כ השובר נעשה קודם המכירה ואינהו דאפסידו אנפשייהו ועוד י"ל דלא תקנו מעמד שלשתן אלא בדבר שראוי לגבות מיד אבל בכתובה דאינו חייב עתה עד אחר גרושין וגם שמא לא תתגרש לא תקנו מעמד שלשתן וכן צריך לומר בפרק החובל (ב"ק דף פט: ותוס) גבי האשה שחבלה (בבעלה) לא הפסידה כתובתה ואמאי תזכין במעמד שלשתן אלא משום דלא תקנו בכתובה כדפרישית וזה אין לחוש שמא מכרה אחר גרושין במעמד שלשתן כי אחר גרושין מסתמא מכרה בדמיס יקרים וכסי ואיא הבעל שובר שקדם היא לריכה לשלם ולא תרויה כלום בקטוניא ולא חיישינן אלא שמא מכרה בעודה תחתיו בטובת הנאה שהיא דבר מועט ואינה לריכה לשלם אלא מעט ומרוחת הרבה ומשני איתא לדשמואל ואם היתה מוחלת לבעלה לא תפרע ללקוחות אלא דבר שנתן ותרויה הרבה ואע"ג דגבי ערב לאשה בכתובה ורולה לגרשה תנן בפרק גט פשוט (ב"ב ל' קנג:) דידור הגאה אלמא חיישינן לקטוניא אע"פ שיתחייב לפרוע הכל לערב ולכך חיישינן לקטוניא לפי שאין לו במה לשלם לא דמי דהתם מפסיד הערב מיד וחיישינן לקטוניא אבל הכא דאיכא אלא משאר בעלמא שמא לא מכרה ואפי' מכרה שמא לא יפסידו הלקוחות כי איכא מוליא מהם אלא חוב שהיה להם על הבעל יהיה להם על האשה וגבי חייב מודה דחיישינן לעיל לקטוניא לפי שיוליא מיד מן הלקוחות ועוד יש לחוש משום לקוחות אלא באחריות שיפסידו לגמרי: שובר זמנו מורף. אע"פ שנשטר מכירה נמסר ללקוחות תחילה אינו מועיל ומורף הבעל כדאין וכן אמר לעיל גבי אחרוני עבדים ונראה שתקנת חכמים היא שזוכה משעת חתימה אע"פ שלא נמסר לו עד ימים רבים אחרי כן אשם לא כן לעולם לא יוכלו העדים לחתום אלא אם יראו המכירה משום חשש דכתב בגיסן ולא נתן עד תשרי ומזכין ביני ובינו ולענין איסור נראה דאם עבד בא על בת ישראל קודם שבא לידו גט שחרור שפסלה ושמא גם גבי איסור זכין ט משעת חתימה אע"פ דלא שייך טעמא דפרישית מ"מ לא פלוג רבנן ויש כח ביד חכמים לעקור דבר מן התורה וא"ת אביי סבר כר"א דאמר עידי מסירה כרתי גבי מתנת *דחתימי עלה תרי גיסי ור"א סבר בפרק מי שהיה נשוי (כתובות דף לה:) כתב לזה ולא מסר לו לזה ומסר לו לזה שמסר לו תחילה קנה וי"ל דהייט בשני שטרות שזמנן כתוב בשום איזה אחד שאין ניכר מתוכו איזהו מהם קודם לכך חזלינן בתר מסירה אבל אין זמנן שוה התנוס קודם זכה אע"פ שהמאוחר נמסר תחילה ובטובדא דהתם לכתבתיהו לרמי בר חמא בלפרא ולרב עוקבא בפניא ואוקמיה רב ששת בידיה דרמי בר חמא משום דקדים ורב נחמן אוקמיה לרב עוקבא בנכסיה משום שודא התם מיירי דלא ידעינן למי נמסר תחילה ורב ששת סבר כמו שנכתב תחילה לרמי מכתמא גם לו נמסר קודם ורב נחמן סבר כיון דאיכא מוכיח מכח השטר שקדם אין לומר שנמסר לו תחילה אע"ג שנכתב קודם ולכך הוה דינא שודא אבל אם הוה ידעינן למי נמסר קודם היה זוכה כיון שנכתבים בשום אחד וא"ת וניחוש דלמא זבנה כתובה בשום שנכתב השובר דהתם ליכא למימר עדיו בחתומיו זכין לו וכשיוליאו הבעל והלקוחות שטרם יהא זמנם שוה ואין ידוע למי קדם ויאמר הבעל ללקוחות תביאו ראיה שקדמתם לפי שהוא מוחזק שהגבסים שלו והלקוחות רולין לטרוף בשביל האשה וי"ל דהא ליכא למיחש שהמכור בשום שובר:

עין משפט נר מצוה

קסו א ב מיי' פ"ז מהל' מכירה הלכה יא ועיין בהגאות ובמ"מ ובכ"מ סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סי' סו סעיף כג:

קסז ג מיי' פי"ח מהל' גזילה ואבידה הל' יג סמג עשין עד טוש"ע ח"מ סי' סה סעיף יב:

קסח ד מיי' שם הל' ג טוש"ע שם סעיף ע:

קסט ה מיי' שם טוש"ע שם סעיף י:

קע ו מיי' שם הל' ד טוש"ע שם סעיף יח:

קעא ז מיי' פי"ז מהל' מלוה ולוה הלכה יא סמג עשין לד טוש"ע שם סעיף ח:

[לעיל עז: יח:]

[עי' תוס' ע"ב ד"ה מלא ועי' תוס' גיטין כח. ד"ה מלאו]

נ"ל אם שטרות טוענים בחקוראות ואם לא טוענים

ר"מ מ"ז

ב"ב קמח. [ע"ש]

רבינו חננאל

אמר רבא ש"מ איתא לדשמואל דאמר המוכר שטר חוב לחבירו וחזר ומחלו ואפי' יורש מחול ומנו דאביעי מחלה לה לכתובתה לבעלה כי אמרה שובר האי דידיה הוא תנהו לו נאמנת ואין תקנה שלא יהא המוכר רשאי למחול כלל ו כ כ ר ביאורנוהו באר היטב בפרק החובל:

[מתני'] מצא איגרות שום פי' שטר שטת ב"ד ואיגרות מזון כמשמעו כגון מזון האשה והבנות. שטרי בירורין שטרי טענתא וזהו *) שיטרש ב"ד. שטרי חליצה ומיאונין. ההוא גיטא דאשתכח בבי דינא דרב הונא דהוה כתיב ביה בשוירי מתא דעל רכיס נהרא מתא

*) תולי ל"ל וזהו מעשה ב"ד.

[פהדרין כח:]

*) עי' תוס' ד"ה מלא ותוס' ע"ב ד"ה מלא ד"ה מלאו

*) עי' תוס' ד"ה מלא ד"ה מלא

*) עי' תוס' ד"ה מלא ד"ה מלא